

המוכר עבדו לעובד כוכבים – עד כמה קונסים אותו

[ל"ק] א"ר יהושע בן לוי עד מאה בדמיו.

דוקא או לאו דוקא ק"פ דלא קנסין ליה כולי האי וגוזמא קאמר.

ת"ש דאמר ריש לקיש המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים שגזרו משום

שאלה ושכירות ונסיוני קונסים אותו עד עשר' בדמיה

(דחיה) ודלמא שאני עבד דכל יומא ויומא מפקע ליה ממצות

[ל"ב] אמר רבי יהושע בן לוי המוכר עבדו לעובד כוכבים קונסין אותו עד עשרה

בדמיו. **דוקא או לאו דוקא**

תא שמע דאמר ריש לקיש המוכר בהמה גסה לעובד כוכבים קונסין אותו עד מאה בדמיה

(דחיה) עבד מילתא דלא שכיחא ולא גזרי בה רבנן אלא עד עשרה.

דיני קנסות – אם קנסין לבנו אחרי

בעי מרבי אסי - מכר עבדו ומת מהו שיקנסו את בנו אחרי? לפדותו?

מצינו עוד ב' מקומות לענין קנסות, שהגמרא הסתפקה אם גזרינן לבנו, והגמרא מחלקת שכאן זה ספק שונה, ופשטה ממקור שלישי, כדלהלן:

1. **צרם אוזן בכור ומת אם קנסו בנו אחרי** - כהן הצורם אוזן הבכור ועבר משום

כל מום לא יהיה בו, וקנסו עליו לא ישחט עולמית. ומבעיא לן צרם ומת מהו שיקנסו בנו

אחרי

(דחיה) - ואם תימצי לומר בההיא דקנסוהו **משום דאיסורא דאורייתא היא אבל הכא**

איסורא דרבנן

[עד כאן מד ע"א]

ואם תימצי לומר

2. **כוון מלאכתו במועד ומת לא קנסו בנו אחרי** - גבי מכוון מלאכתו במועד שיכול

לעשות קודם המועד או להניחה מלהתחיל בה עד לאחר המועד, וכיון דצמצם להתחיל

בה סמוך למועד שאם לא יגמרנה במועד יהא דבר האבד. ותנן וכולן אם כוון מלאכתן

במועד יאבדו.

ואם תמצא לומר בההיא תפשוט לן דקנסוהו ואע"ג דלא עבד איסורא כ"ש הא דעבד איסורא.

אבל אם תמצא לומר בההיא דלא קנסוהו **משום דלא עבד איסורא** שהרי מת קודם המועד

ולא בא לידי איסור,

הכא מאי לדידיה קנסו רבנן - והא ליתיה, או דילמא לממוניה קנסו רבנן - והא

איתיה

3. **[ופשטה] שדה שנתקווצה** ביטלו ממנו קוצים **בשביעי'** תזרע למוצאי שביעית

ואין זו עבודת קרקע מן התורה לא קנסוהו.

נטייה קפא נדבלה בעגלות **או נדיירה** על ידי דיר בהמה לזבלה: **לא תזרע למוצאי**

שביעית.

וא"ר יוסי בר' חנינא נקטין הטיבה **ומת בנו זורעה** - אלמא לדידי' קנסו רבנן

לבריה לא קנסו רבנן

הגמרא מביאה מקרה רביעית בענין הנ"ל, כלהלן

4. **טימא טהרות של חבירו ומת לא קנסו רבנן בנו אחרי** - היזק שאינו ניכר

קנסא דרבנן היא - לדידיה קנסוהו רבנן לבריה לא קא קנסו רבנן:

שלוח העובד כוכבים מישראל על מנת שאם לא אפרע לזמן פלוני בא ומשכנני מקרקע זו ותהא

שלך והא דקתני פטורה מן המעשר כל זמן שלא בא ישראל ומשכננו דאע"ג דמטא זמניה הויא

בחזקת העובד כוכבים. **ובגי עבד** כי האי גוונא קנסוהו רבנן לישראל ואע"פ שלא משכנו העובד

כוכבים עדיין בעבד זה קנסוהו הואיל ועבר זמנו ולא פרע.

[עד כאן דף מג עמוד ב]

כמה מקרים שלא קנסו שהעבד יוצא לחרות

ת"ר גבאו בחובו שהיה לגוי על ישראל או שלקחו סיקריקון ישראל מופקדים להריגה

אמר לגוי שא עבד זו והניחוני לא יצא לחירות

עא"פ שמי שאנסו בית המלך גורנו: אם בחובו חייב לעשר, אם באנפרות הפסד

פטור מלעשר - שאני התם דקא משתרשי ליה.

המוכר עבדו לפרהנג מצי' שהעליל עליו עובד כוכבים - יצא לחירות - דהוה ליה

לפייס בדבר אחר ולא פייס.

בעי ר' ירמיה מכרו לשלשים יום מהו?

תא שמע דאמר רב המוכר עבדו לפרהנג עבודת המלך עובד כוכבים יצא לחירות

(תירוצ' התם בפרהנג עובד כוכבים שאינה חוזרת

הגמרא שואלת כמה מקרים אם העבד יוצא לחרות:

מכרו חוץ ממלאכתו - גופו קניי לך - להשיאו לשפחתו לולדות - ובלבד שלא תשתעבד בו

דהשתא לא מפקע ממצות לחלל שבתות

חוץ מן המצות?

חוץ משבתות וימים טובים?

לגר תושב שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים ואוכל נבילות?

לישראל מומר מהו?

לכותי מהו?

פשוט מיהא חדא: גר תושב הרי הוא כעובד כוכבים

כותי וישראל מומר: אמרי לה כעובד כוכבים ואמרי לה כישראל - פי' וה"ל ספיקא

דרבנן ולקולא קעט.

בעו מיניה מרבי אמי עבד שהפיל עצמו לגייסות ואין רבו יכול להוציאו

לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים מהו שיטול את דמיו אם חוששין שמערים

או לא חוששין

רבי זריקא נפק דק ואשכח - דתניא המוכר ביתו לעובד כוכבים בארץ ישראל שעובר

על האיסור "לא תחנם" דמיו אסורין

ועובד כוכבים שאנס ביתו של ישראל ואין בעליו יכול להוציאו לא בדיני ישראל

ולא בדיני עובדי כוכבים מותר ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות שלהן מפני

שהוא כמציל מידם

(דחיה) ודילמא ה"מ בית דכיון דלא סגי ליה בלא בית, לא אתי לזבוניה אבל

עבדא דסגי ליה בלא עבדא אתי לזבוניה או לא

שלח להו מאן דבעו מיניה מרבי אמי תורה יוצאה לכל ישראל: עבד שהפיל עצמו

לגייסות ואין רבו יכול להוציאו לא בדיני ישראל ולא בדיני עובדי כוכבים **מותר**

ליטול את דמיו וכותב ומעלה בערכאות של עובדי כוכבים לחותמו אף על פי

שחשיבות הוא להם מפני שהוא כמציל מידם [וכן המסקנה]

קפא תוספות ד"ה נטייה. פי' בקונטרס מדבלה וקשה דהא איסורא דרבנן הוא הכא מפקע ליה ממצות היכי פשיט מינה ומפרש ר"ח נטייה חרש בה חרישה יתירא דהוי דאורייתא ונדיירה כפירוש הקונטרס ואף על פי שהוא דרבנן חשיב טפי מנתקווצה ומייתי ראייה מנטייה ומיהו אכתי קשה הכא היכי פשיט דילמא עבד שאני דמפקע ליה ממצות חמיר טפי מאיסורא דאורייתא כדאמרין בפרק כל פסולי המוקדשין (שם דף לד:) ואומר ר"ת דגבי שביעית אית לן להחמיר טפי מבשוט מקום לפי שהיו מזולזין בה, שהיו חשושין על השביעית, לכך מייתי שפיר מינה דלא קנסו בנו אחרי. ובשטר שיש בו רבית שקונסים אותו דמשמע לעולם אפילו בנ כיון דקנסו זכה בו הלוה ובשנים שהפקידו אצל אחד זה מנה וזה מאתים דאמר ר' יוסי הכל יהא מונח עד שיבא אליהו (ב"מ דף לז.) התם קנסין להו כי היכי דלודי ואם היה מחזיר לבנו לא היה מודר.

[משנה] המוכר עבדו לחוצה לארץ

תנו רבנן המוכר עבדו לחוצה לארץ – להלן שתי ברייתות, והחילוק שהגמרא מחלקת שלא היה **סתירה בדברי רשב"ג**:
[ת"ק] יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני
רבן שמעון בן גמליאל: פעמי' יצא ופעמים לא יצא כיצד:
אמר פלוני עבדי מכרתיהו **לפלוני אנטוכי**: לא יצא - דאית ליה ביתא בארץ ישראל
לאנטוכי שבאנטוכיא דירתו שם : יצא

[ברייטא 2] תניא מכרתיהו **לאנטוכי יצא** - דאית ליה אושפיזא בארץ ישראל
לאנטוכי השרי בלוד: לא יצא

נכנסי מילוג

בעי רבי ירמיה בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל והכניסה לו עבדים ושפחות ודעתו לחזור לבבל מהו מי הוא הך איתתא כמוכרת עבד זה לחוצה לארץ בנישואין הללו - בעל בנכסי אשתו לוקח הוי ויצאו לחירות או לא ?
יש מחלוקת במכנסת שום לבעלה וגירשה - ואיכא למ"ד הדין עמו הואיל ומאותה שעה הם באחריותו ואיכא למ"ד הדין עמה משום שבח בית אביה. הגמרא התספקה לשני המ"ד:
[הדין עמה] כיון דהדין עמה כדידה דמו או דילמא כיון דמשעבדי ליה לפירא, כדידיה דמו
[הדין עמו] כיון דהדין עמו כדידיה דמו או דלמא כיון דלא קני ליה לגופיה כדידה דמו [תיקו].

אמר ר' אבהו שנה לי רבי יוחנן עבד שיצא אחר רבו לסוריא ארם צובה - אע"פ שיצא מתחלה לדעת, ואי הוה מחי העבד, לא הוה רבו מצי כ"ף ליה, ומכרו שם רבו יצא לחירות - זהו מתי **שדעת רבו לחזור** כשיצא על מנת כן יצא וכיון דמכרו הוי כמוכר מארץ לחוצה לארץ.

אבל אין דעת רבו לחזור: תני ר' חייא איבד את זכותו, כמו שמבואר בברייתא:
תניא יצא העבד אחר רבו לסוריא ומכרו רבו שם אם דעת רבו לחזור כופין אותו ואם אין דעת רבו לחזור אין כופין אותו

אמר רב ענן שמעית מיניה דמר שמואל תרתי:

חזא הך מכירת עבד לחו"ל ואידך: דאיתמר המוכר שדה בשנת היובל עצמה:

רב אמר מכורה ויוצאה לבעלים מיד וזה לוקח הפסיד מעותיו.

ושמואל אמר אינה מכורה כל עיקר

בחדא הדרי זביני וחוזרות המעות ללוקח ובחדא לא הדרי זביני ולא ידענא הי מינייהו וא"א לדייק ממוכר שדהו שאמר אינה מוכרה, דהדרי זביני, דאפשר לפרש המעות הם מתנה, כמו שנחלקו רב ושמואל לגבי מקדש אחותו, שרב אומר שהמעות חוזרין ושמואל סבר שיודע שאינה מקודשת ונתן במתנה. לפי צד זה, עדיין יש נפמ"ק בין רב ושמואל, אם עשה במכירת זו עוד קנים של מטלטלים אגב הקרקע, דלפי רב חל הקנים ולפי שמואל לא.

אמר רב יוסף פשט מברייטא, שרב ענן לא היה מכירה.

מדתני בברייתא **המוכר עבדו לחו"ל יצא לחירות וצריך גט שחרור מרבו שני** -

שמע מינה **קנייה רבו שני** ואיבד מעותיו **ולא הדרי זביני** וכי אמר שמואל **התם אינה מכורה ומעות חוזרין.**

[עד כאן מד ע"ב]